په یو کلمي سره
د
طلاقو واقع کیدل

Ketabton.com

ناشر

الصباح خیرندویه تولنه افغانستان

03078420605 · ۰۷۹۲۶۶۹۵۳۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

جميع الحقوق محفوظة

مَنْ يُرِدِ اللهُ بِهٖ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّيْنِ « البخاري »

په يوې كلمې سره د طلاقو واقع كيدل

تاليف

شيخ الحديث حضرت مولانا مفتي
محمد زاهد «عزيزخيل»

ناشر

المصباح خپرندويه ټولنه

موبائل ۰۳۰۷-۸۴۲۰۶۰۵ PK

موبائل ۰۷۹۲۶۶۹۵۳۷ AF

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

د کتاب نوم	په یوې کلمې سره د طلاقو واقع کېدل
لیکوال	شیخ الحدیث حضرت مولانا مفتی محمد زاهد (عزیزخېل)
کمپوز	طیب کمپوزنګ سنټر
زیر اهتمام	مولوی محمد بشیر (طیب خېل) المظهري
د چاپ کال	2017
د چاپ شمیر	۱۰۰۰ ټوکه
برېښنايي کوونکی	عزت الله سلطانزی
اړیکه	0706912702
خپرندویه ټولنه	المصباح خپرندویه ټولنه

دا کتاب دباور کتابتون څخه ښکته شوی

https://Bawar.Net

دنور کتابونو لپاره د باور کتابتون له ویبپاڼي څخه لیدنه وکړۍ

BAWAR LIBRARY

باور کتابتون

FB:Ezatullah.sultanzai

(c) ketabton.com: The Digital Library

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِيْنَ وَعَلٰى آلِهِ الطَّيِّبِيْنَ وَعَلٰى أَصْحَابِهِ أَجْمَعِيْنَ.

دطلاقو تقسيم

د طلاقو په تقسيم او د طلاقو په اقسامو کې اختلاف موجود دی په مابين د فقهاء کې په دې شان چې طلاق په اعتبار د اوصافو سره چې سني کېدل او بدعي کېدل او احسن کېدل او حسن کېدل دي آيا تقسيم دي دوه اقساموته او که درې اقساموته نو په ماپين د فقهاؤ الاحناف کې او په مابين د جمهورو فقهاؤ کې اختلاف موجود دی.

مذهب د فقهاؤ الاحناف په تقسيم د طلاقو کې

د فقهاء الاحناف مذهب په باره د تقسيم د طلاقو کې دا دی چې دوئ وايي چې طلاق درې اقساموته تقسيم دی.

۱- احسن طلاق.

۲- حسن طلاق.

۳- بدعی طلاق.

نو فقهاء الاحناف وايي چې اول طلاق تقسيمېږي دوه اقساموته چې يوته طلاق سني ويل کېږي او دوهم ته طلاق بدعي ويل کېږي نو د طلاق سني مطلب دا دی چې د اطلاق موافق د سنت طريقې دی او د سني طلاق دا مطلب نه دی چې د دې طلاق ورکول يو سنت عمل دی ځکه چې طلاق اگرچې حلال او مباح دی خو لېکن د اطلاق په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولو حلالو اومباحاتو کې زيات مبغوض دی الله تعالی ته اوبدعي طلاق مطلب دادی چې داطلاق له سنت طريقې سره موافق نه وي.

قال فی الموسوعة الفقهية: قَسَّمَ الْفُقَهَاءُ الطَّلاَقَ مِنْ حَيْثُ وَصْفُهُ الشَّرْعِيُّ إِلَى سُنِّيٍّ وَبِدْعِيٍّ يُرِيدُونَ بِالسُّنِّيِّ: مَا وَافَقَ السُّنَّةَ فِي طَرِيقَةِ إِيقَاعِهِ، وَالْبِدْعِيِّ: مَا خَالَفَ السُّنَّةَ فِي ذَلِكَ، وَلاَ يَعْنُونَ بِالسُّنِّيِّ أَنَّهُ سُنَّةٌ، لِمَا تَقَدَّمَ مِنَ النُّصُوصِ الْمُنَفِّرَةِ مِنَ الطَّلاَقِ، وَأَنَّهُ أَبْغَضُ الْحَلاَل إِلَى اللَّهِ تَعَالَى.(١)

احسن طلاق

فقهاء الاحناف وايي چې بيا داطلاق سني دوه قسمه دی، اول قسم احسن دی اودوهم قسم حسن دی احسن طلاق دېته وايي چې يو سړی خپلې ښځې ته يو طلاق ورکړي په داسې طهر کې چې دې سړي به نه په دې طهر کې له دې ښځې سره جماع کړې وي اونه به دې سړي له طهرنه وړاندې حيض اويانفاس کې جماع کړې وي اوهمدارنګه له دې ښځې سره له مېړه ددې نه غيربل چابه ورسره جماع شبهة نه وي کړې په دې طهر کې اونه په حيض اويانفاس کې چې هغه له دې طهرنه وړاندې وي اوبياله دې يو طلاق نه بعدبل طلاق نه په دې طهر کې ورکړي اونه په راتلونکي دوهم اودريم طهرونو کې ورته طلاق ورکړي.

قال فی الموسوعة الفقهية: قَسَّمَ الْحَنَفِيَّةُ الطَّلاَقَ إِلَى سُنِّيٍّ وَبِدْعِيٍّ، وَقَسَّمُوا السُّنِّيَّ إِلَى قِسْمَيْنِ: حَسَنٌ وَأَحْسَنُ فَالأَْحْسَنُ عِنْدَهُمْ: أَنْ

١ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ٢٩ ص ٣٢. طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويتية

(c) ketabton.com: The Digital Library

يُوقِعَ الْمُطَلِّقُ عَلَى زَوْجَتِهِ طَلْقَةً وَاحِدَةً رَجْعِيَّةً فِي طُهْرٍ لَمْ يَطَأْهَا فِيهِ، وَلاَ فِي حَيْضٍ أَوْ نِفَاسٍ قَبْلَهُ، وَلَمْ يَطَأْهَا غَيْرُهُ فِيهِ بِشُبْهَةٍ أَيْضًا، فَإِنْ زَنَتْ فِي حَيْضِهَا ثُمَّ طَهُرَتْ، فَطَلَّقَهَا لَمْ يَكُنْ بِدْعِيًّا.(۱)

حسن طلاق

فقهاء الاحناف وايي چې حسن طلاق دېته وايي چې يوسړی خپلې ښځې ته يوطلاق رجعي ورکړي په داسې طهرکې چې په هغه طهرکې دې سړي جماع نه وي کړې اونه يې په هغه حيض اويانفاس کې ورسره جماع کړې وي چې هغه له دې طهرنه وړاندې وي اوبيا چې کله دااول طهرتيرشي نوپه دوهم طهرکې دوهم طلاق ورکړي اوجماع ورسره ونه کړي اوبياپه دريم طهرکې ورته دريم طلاق ورکړي اوجماع ورسره ونه کړي.

خولېکن داطلاق حسن دهغې ښځې دی چې حيض ورته ورځي اوهرچې هغه ښځه ده چې هغې ته حيض نه ورځي نودهغې طلاق حسن دآدی چې ورته درې طلاقونه ورکړی شي په درې مياشتوکې يعنې په هره مياشت کې ورته يوطلاق ورکړی شي اوهمدارنګه داطلاق حسن دهغې ښځې دی چې له هغې سره دخول شوی وي اوياورسره خلوت صحيحه شوی وي اوهرچې هغه ښځه ده چې نه ورسره دخول شوی وي اونه ورسره خلوت صحيحه شوی وي نودهغې طلاق حسن دادی چې مېړه ورته يوطلاق ورکړي برابره خبره ده که داطلاق په طهرکې وي

---

۱ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ۲۹ ص ۳۳. طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او که په حيض کې وي او ددې ښځې دا يو طلاق اگرچې طلاق بائن ورنه جوړيږي خولېکن دا ضررنه رسوي سنې کېدلو ددې طلاق ته ځکه چې دداسې ښځې طلاق نه وي مگر بائن وي.

قال فى الموسوعة الفقهية: وَأَمَّا الْحَسَنُ: فَأَنْ يُطَلِّقَهَا وَاحِدَةً رَجْعِيَّةً فِي طُهْرٍ لَمْ يَطَأْهَا فِيهِ وَلاَ فِي حَيْضٍ أَوْ نِفَاسٍ قَبْلَهُ، ثُمَّ يُطَلِّقَهَا طَلْقَتَيْنِ أُخْرَيَيْنِ فِي طُهْرَيْنِ آخَرَيْنِ دُونَ وَطْءٍ، هَذَا إِنْ كَانَتْ مِنْ أَهْلِ الْحَيْضِ، وَإِلاَّ طَلَّقَهَا ثَلاَثَ طَلَقَاتٍ فِي ثَلاَثَةِ أَشْهُرٍ، كَمَنْ بَلَغَتْ بِالسِّنِّ وَلَمْ تَرَ الْحَيْضَ.

وَهَذَا فِي الْمَدْخُول أَوِ الْمُخْتَلَى بِهَا، أَمَّا غَيْرُ الْمَدْخُول أَوِ الْمُخْتَلَى بِهَا، فَالْحَسَنُ: أَنْ يُطَلِّقَهَا وَاحِدَةً فَقَطْ، وَلاَ يُهِمُّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ فِي حَيْضٍ أَوْ غَيْرِهِ، وَلاَ يَضُرُّ أَنَّ طَلاَقَهَا يَكُونُ بَائِنًا؛ لأَِنَّهُ لاَ يَكُونُ إِلاَّ كَذَلِكَ.(١)

بدعي طلاق:

کوم طلاق چې په خلاف دسني طلاقو باندې وي هغه بدعي طلاق دی نو ددې بدعي طلاقو لپاره اووه (٧) صورتونه دي.

اول صورت دادی چې په طهر کې ورته په يوې کلمې سره دوه او يا درې طلاقه ورکړي.

دوهم صورت دادی چې په يو طهر کې په جدا جدا الفاظو سره دوه او يا درې طلاقه ورکړي برابره خبره ده که په يو وخت کې وي او که په جدا جدا وختونو کې وي.

---

١ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ٢٩ ص ٢٣، طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم صورت دادی چې په حالت د حیض کې ورته طلاق ورکړي.

څلورم صورت دادی چې په حالت د نفاس کې ورته طلاق ورکړي.

پنځم صورت دادی چې په هغه طهر کې ورته طلاق ورکړي چې دې سړي په هغه طهر کې له دې ښځې سره جماع او کوروالی کړی وي.

شپږم صورت دادی چې په هغه طهر کې ورته طلاق ورکړي چې له طهرنه وړاندې چې حیض وي او یا نفاس وي دې سړي له دې ښځې سره په هغه حیض او یا نفاس کې جماع کړې وي.

اووم صورت دادی چې دا سړی په داسې الفاظو سره دې ښځې ته طلاق ورکړي چې له هغې نه طلاق بائن جوړېږي.

او دا تفصیل په باره د هغې ښځې کې دی چې هغه حامله نه وي او حیض ورته ورځي او هرچې هغه ښځه ده چې هغه یا حامله وي او یا حیض ورته نه ورځي له دې وجهې نه چې یا نا امېده وي یعنې زړه وي او یا وړه وي یعنې بالغه شوې نه وي نو که دوئ سره جماع وکړی شي او بیا ورته طلاق ورکړی شي نو دا طلاق سني دی خو لېکن په دې شرط چې په یوه میاشت کې فقط یو طلاق وي او همدارنګه دا طلاق په داسې الفاظو سره نه وي چې په هغې سره بائنه طلاق واقع کېږي او که چېرته دې قسم ښځو ته په یوه میاشت کې یې دوه طلاقه ورکړل او یا یې ورته بائن طلاق ورکړ نو له دې نه هم بدعي طلاق جوړېږي.

قال فی الموسوعة الفقهية: وَمَا سِوَى ذَلِكَ فَبِدْعِيٌّ عِنْدَهُمْ، كَأَنْ يُطَلِّقَهَا مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثًا فِي طُهْرٍ وَاحِدٍ مَعًا أَوْ مُتَفَرِّقَاتٍ، أَوْ يُطَلِّقَهَا فِي

(c) ketabton.com: The Digital Library

الْحَيْضِ أَوِ النِّفَاسِ، أَوْ يُطَلِّقَهَا فِي طُهْرٍ مَسَّهَا فِيهِ، أَوْ فِي طُهْرٍ مَسَّهَا فِي الْحَيْضِ قَبْلَهُ.

فَإِنْ طَلَّقَهَا فِي الْحَيْضِ، ثُمَّ طَلَّقَهَا فِي الطُّهْرِ الَّذِي بَعْدَهُ، كَانَ الثَّانِي بِدْعِيًّا أَيْضًا؛ لأَنَّهُمَا بِمَثَابَةِ طُهْرٍ وَاحِدٍ، وَعَلَيْهِ أَنْ يَنْتَظِرَ حَيْضَهَا الثَّانِيَ، فَإِذَا طَهُرَتْ مِنْهُ طَلَّقَهَا إِنْ شَاءَ، وَيَكُونُ سُنِّيًّا عِنْدَ ذَلِكَ، وَلَوْ طَلَّقَهَا فِي الْحَيْضِ، ثُمَّ ارْتَجَعَتْ، ثُمَّ طَلَّقَهَا فِي الطُّهْرِ الَّذِي بَعْدَهُ كَانَ بِدْعِيًّا فِي الأَرْجَحِ، وَهُوَ ظَاهِرُ الْمَذْهَبِ، وَقَالَ الْقُدُورِيُّ: يَكُونُ سُنِّيًّا.

وَهَذَا كُلُّهُ مَا لَمْ تَكُنْ حَامِلاً، أَوْ صَغِيرَةً دُونَ سِنِّ الْحَيْضِ، أَوْ آيِسَةً، فَإِنْ كَانَتْ كَذَلِكَ كَانَ طَلاَقُهَا سُنِّيًّا، سَوَاءٌ مَسَّهَا أَمْ لَمْ يَمَسَّهَا؛ لأَنَّهَا فِي طُهْرٍ مُسْتَمِرٍّ، وَلَكِنْ لاَ يَزِيدُ عَلَى وَاحِدَةٍ، فَإِنْ زَادَ كَانَ بِدْعِيًّا.(١)

مذهب دجمهورو په تقسيم دطلاقوکې:

جمهور فقهاء يعنې شوافع اومالکيه اوحنابله وايي چې دطلاق لپاره فقط دوه قسمونه دي، اول قسم طلاق سني دی اودوهم قسم طلاق بدعي دی نوطلاق سني دوئ هغه طلاق ته وايي چې احنافوکوم طلاق ته طلاق سني ويل يعنې هغه طلاق سني طلاق دی چې واقع کړی شي موافق دسنت اوطلاق بدعي هم دوئ هغه طلاق ته وايي چې احناف فقهاء ورته بدعي وايي چې داهغه طلاق دی چې ددې واقع کول موافق دسنت نه وي.

---

١ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ٢٩ ص ٢٤. طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بيا جمهور تقسيم د طلاق سني احسن او حسن ته نه کوي بلکه دا احسن او حسن دواړه داخلول په سني طلاق کې او دواړه په يوه مرتبه کې بولي او د اقسم احسن نه ګرځوي له هغه بل قسم نه.

قال في الموسوعة الفقهية: وَقَسَّمَ جُمْهُورُ الْفُقَهَاءِ الطَّلاَقَ مِنْ حَيْثُ وَصْفُهُ الشَّرْعِيُّ إِلَى سُنِّيٍّ وَبِدْعِيٍّ، وَلَمْ يَذْكُرُوا لِلسُّنِّيِّ تَقْسِيمًا، فَهُوَ عِنْدَهُمْ قِسْمٌ وَاحِدٌ خِلاَفًا لِلْحَنَفِيَّةِ.(١)

بعضې صورتونه له بدعي طلاق نه خارجول:

په حيض کې چې کوم طلاق مېړه ښځې ته ورکړي نو دا اګر چې بدعي طلاق دی خو لېکن بعضې صورتونه د احنافو فقهاؤ په نزد بياندې له دې نه خارج دي او دا غونډ پنځه صورتونه دي.

اول صورت خلع ده چې په حالت د حيض کې وشي.

دوهم صورت طلاق على مال دی چې په حالت د حيض کې ورکړی شي.

دريم صورت له څه وجهې نه د ښځې او مېړه په مابين کې تفريق دی چې دا تفريق را وستلی شي په حالت د حيض کې.

څلورم صورت دا دی چې مېړه ښځې ته اختيار د طلاقو ورکړي بيا که ښځه په حالت د حيض ځان طلاق کړي او که په حالت د طهر کې ځان طلاق کړي.

---

١ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ٢٩ ص ٢٤، طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم صورت دادی چې دا ښځه ځان غوره کړي یعني ځان طلاق کړي برابره خبره ده که مېړه دېته په حیض کې اختیاردطلاقو ورکړی وي او که مېړه ورته په طهر کې اختیار دطلاقو ورکړی وي.

نو په دې پنځه صورتونو کې اګرچې طلاق او جدا والی په حالت دحیض کې دی خولېکن فقهاء الاحناف وایي چې په دې صورتونو کې چې کوم طلاق واقع کېږي دابدعي نه دی بلکه داسني دی او حسن طلاق دی.

قال فى الموسوعة الفقهية: وَاسْتَثْنَى الْحَنَفِيَّةُ مِنَ الْبِدْعِيِّ عَامَّةً: الْخُلْعَ، وَالطَّلاَقَ عَلَى مَالٍ، وَالتَّفْرِيقَ لِلْعِلَّةِ، فَإِنَّهُ لاَ يَكُونُ بِدْعِيًّا وَلَوْ كَانَ فِي الْحَيْضِ، لِمَا فِيهِ مِنَ الضَّرُورَةِ، وَكَذَلِكَ تَخْيِيرُهَا فِي الْحَيْضِ سَوَاءٌ اخْتَارَتْ نَفْسَهَا فِي الْحَيْضِ أَمْ بَعْدَهُ وَكَذَلِكَ اخْتِيَارُهَا نَفْسَهَا فِي الْحَيْضِ، سَوَاءٌ أَخَيَّرَهَا فِي الْحَيْضِ أَمْ قَبْلَهُ، فَإِنَّهُ لاَ يَكُونُ بِدْعِيًّا لأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ فِعْلِهِ الْمَحْضِ.(۱)

په بعضو صورتونوکې اختلاف په سني توب اوبدعي توب دطلاقوکې:

دوه صورتونه داسې دي چې په هغې کې اختلاف موجود دی چې په دې صورتونوکې داطلاق سني طلاق دی او که بدعي طلاق دی.

اول صورت دادی چې یوسړی خپلې ښځې ته درې طلاقه ورکړي په درې طهرونوکې یعني په هرطهرکې ورته یویوطلاق

---

۱ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ۲۹ ص ۳٤، طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور کړي نو په دې صورت کې د اطلاق فقهاء الاحناف وايي چې سني طلاق دی او جمهور وايي چې دابدعي طلاق دی.

دوهم صورت دادی چې يو سړی خپلې ښځې ته په يو طهر کې درې طلاقه ورکړي چې په دې طهر کې دې سړي جماع نه وي کړې نو شوافع وايي داسني طلاق دی اوله حنابله ؤ نه هم يو روايت داراغلی دی چې داسني طلاق دی او حنفيه او مالکيه وايي چې دابدعي طلاق دی او د حنابله ؤ روايت همداسې راغلی دی چې دوئ وايي چې دابدعي طلاق دی.

قال فى الموسوعة الفقهية: أَنَّ الطَّلاَقَ الثَّلاَثَ فِي ثَلاَثِ حَيْضَاتٍ سُنِّيٌّ عِنْدَ الْحَنَفِيَّةِ، وَهُوَ بِدْعِيٌّ عِنْدَ الْجُمْهُورِ، وَكَذَلِكَ الطَّلاَقُ ثَلاَثًا فِي طُهْرٍ وَاحِدٍ لَمْ يُصِبْهَا فِيهِ، فَإِنَّهُ سُنِّيٌّ عِنْدَ الشَّافِعِيَّةِ أَيْضًا، وَهُوَ رِوَايَةٌ عِنْدَ الْحَنَابِلَةِ.(١)

تنبيه: په وخت دليکلو ددې بحث کې د الموسوعة الفقهية کې چې کومه ښځه زمونږ په وړاندې موجوده ده په هغې کې داسې عبارت ذکر دی «ان الطلاق الثلاث فى ثلاث حيضات» نو په دې عبارت کې خطائي ده حق داده چې «ان الطلاق الثلاث فى ثلاث اطهار» يعنې صحيح داده چې د حيضات په ځای باندې اطهار ذکر شي ځکه چې په حيض کې طلاق ورکول خو بالاتفاق بدعي طلاق دي.

---

١ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ٢٩ ص ٢٤، طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجه لپاره د کېدلو د بعضو صورتونو د طلاق سني او بعضو بدعي:

وړاندې چې کوم صورتونه د طلاق ذکرشول نو په هغه صورتونو کې بعضې داخل وه په سني طلاقوکې يعنې دې بعضوصورتونوته سني طلاق ويل کېدل اوبعضې نورصورتونه داخل وه په بدعي طلاق کې هغوئ ته بدعي طلاق ويل کېدل ددې لپاره وجوه اودلائل شته.

اول دليل داقول دالله تعالى دى:

يَآأَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ، الآية.(۱)

ددې آيت تفسيرحضرت عبدالله بن مسعودرضى الله عنه داسې کړى دى چې مراد له طلاق ورکولونه ښځوته په عدت کې دادى چې داطلاق ورته ورکړى شي په طهرکې چې په هغه طهرکې له دې ښځې سره جماع نه وي شوې اوهمدغه شان تفسير ددې آيت له حضرت عبدالله بن عباس رضى الله عنه نه رانقل شوى دى.

قال في الموسوعة الفقهية: وَالْمَدَارُ عَلَى مَعْرِفَةِ السُّنِّيِّ وَالْبِدْعِيِّ مِنَ الطَّلاَقِ الْقُرْآنُ وَالسُّنَّةُ، أَمَّا الْقُرْآنُ فَقَوْلُهُ تَعَالَى: {يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ} الآية وَقَدْ فَسَّرَ ابْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَلِكَ بِأَنْ يُطَلِّقَهَا فِي طُهْرٍ لاَ جِمَاعَ فِيهِ، وَمِثْلُهُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا.(۲)

---

۱ - سورة الطلاق آيت ۱.

۲ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ۲۹ ص ۲۵. طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم دليل هغه حديث دى چې هغه حضرت عبدالله بن عمر رضى الله عنهماروايت كړى دى حضرت عبدالله ابن عمررضى الله عنهما وايي چې ماخپلې ښځې ته طلاق وركړو په داسې حال كې چې داښځه حائضه وه نوددې په باره كې حضرت عمرفاروق رضى الله عنه پوښتنه وكړه له پيغمبرصلى الله عليه وسلم نه نوپيغمبرصلى الله عليه وسلم ورته وويل چې ته دې ځوى ته حكم وكړه چې رجوع دې وكړي دې ښځې ته اوبياله رجوع كولونه بعد دې داښځه خوشې كړي تردې پورې چې داله دې حيض نه پاكه شي اوبياورته حيض ورشي اوبياپاكه شي نوبياپه دې دوهم طهركې كه چېرته خوښه يې وي داښځه دې ځان سره بنده كړي يعنې طلاق دې نه وركوي اوكه يې خوښه وي طلاق دې ورته وركړي خولېكن په دې شرط چې له دې طلاق نه وړاندې يې په دې طهركې ورسره جماع نه وي كړې.

نوله دې حديث نه معلومېږي چې په حيض كې طلاق وركول بدعت دى اوګناه ده اوپه طهركې طلاق وركول سنت دي.

قال فى الموسوعة الفقهية: وَأَمَّا السُّنَّةُ فَمَا رَوَاهُ ابْنُ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ طَلَّقَ امْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ، فَسَأَل عُمَرُ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَسُول اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ذَلِكَ فَقَال لَهُ رَسُول اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: مُرْهُ فَلْيُرَاجِعْهَا، ثُمَّ لِيَتْرُكْهَا حَتَّى تَطْهُرَ، ثُمَّ تَحِيضَ، ثُمَّ تَطْهُرَ، ثُمَّ إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ بَعْدُ وَإِنْ شَاءَ طَلَّقَ قَبْل أَنْ يَمَسَّ، فَتِلْكَ الْعِدَّةُ الَّتِي أَمَرَ اللَّهُ أَنْ يُطَلَّقَ لَهَا النِّسَاءُ.(١)

---

١ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ٢٩ ص ٢٥ ، طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريم دليل اثر دعبدالله بن مسعودرضی الله عنه دی هغه وايي چې سنت طلاق دادی چې يوسړی خپلې ښځې ته يو طلاق ورکړي په طهرکې چې په هغه طهرکې يې ورسره جماع نه وي کړې اوبيا چې کله دې ښځې ته حيض ورشي اوبياورته طهرورشي بل طلاق ورکړي اوبيا په دريم ځل چې ورته حيض ورشي اوبيا چې کله ښځه پاکه شي نو ورته دريم طلاق ورکړي.

نوله دې حديث او اثر دحضرت عبدالله بن مسعودرضی الله عنه نه معلومېږي چې په هرطهرکې يويو طلاق ورکول سنت طلاق دي.

وَمَا وَرَدَ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: طَلَاقُ السُّنَّةِ تَطْلِيقَةٌ وَهِيَ طَاهِرٌ فِي غَيْرِ جِمَاعٍ، فَإِذَا حَاضَتْ وَطَهُرَتْ طَلَّقَهَا أُخْرَى، فَإِذَا حَاضَتْ وَطَهُرَتْ طَلَّقَهَا أُخْرَى، ثُمَّ تَعْتَدُّ بَعْدَ ذَلِكَ بِحَيْضَةٍ، المغني ٧ / ٢٩٨، و أثر عبد الله بن مسعود: طلاق السنة تطليقة، أخرجه النسائي (٦ / ١٤٠). (١)

څلورم دليل عقلي دليل دی اوهغه دادی چې دې کومو صورتونو ته مونږ سني طلاق ويلي دي نوپه دې کې پښېمانتياهم نه وي ځکه چې رجوع ممکنه وي او اوګډېدل دعدت هم نه وي نوځکه داسني طلاق ګرځول شوي دي اوداکوم صورتونه چې بدعي طلاق ګرځول شوي دي نوپه دې کې يااندم اوپښېمانتياوي له دې وجهې نه چې رجوع نه وي ممکنه بلکه ياتجديد دنکاح غواړي اوياتحليل

١هـ الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ٢٩ ص ٢٥. طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوارې اويا په کې اوګدوالی د عدت وي په دې ښځه باندې نوله دې وجهې نه دا بدعي ګرځول شوي دي.

قال فى الموسوعة الفقهية: وَالْمَعْنَى الْعَامُّ فِي السُّنِّيِّ وَالْبِدْعِيِّ، أَنَّ السُّنِّيَّ يَمْنَعُ النَّدَمَ، وَيُقَصِّرُ الْعِدَّةَ عَلَى الْمَرْأَةِ فَيَقِل تَضَرُّرُهَا مِنَ الطَّلاَقِ. (١)

په يوې کلمې سره د درې طلاقو واقع کېدل:

کوم سړی چې خپلې ښځې ته په يوې کلمې سره درې طلاقه واچوي يعنې ورته ووايي انت طالق ثلاثاً اويا په پښتو کې ورته ووايي چې ته دې په درې طلاقو باندې طلاقه يې اويا په فارسي کې ورته ووايي که تو به سه طلاق ازطرف من طلاق باشيد نو په وقوع د طلاقو کې په دې صورت کې اختلاف واقع دی په دې شان چې په دې کې درې مذاهب دي، اول مذهب د آيمه اربعه ؤ او اهل ظواهرو دی دوئ وايي چې په يوې کلمې سره درې طلاقه چې واچول شي دا واقع کېږي نو په دې طلاقو سره به درې طلاقه واقع کېږي او دا ښځه به مغلظه کېږي اوبغيرله تحليل نه د دې سړي لپاره نه ده حلاله اوپه دې باندې قول کړی دی حضرت عمرفاروق اوحضرت عثمان اوحضرت علی بن ابی طالب او ابن عمر اوعبدالله بن عمروبن العاص اوابن عباس او ابن مسعود او ابی هريرة رضی الله عنهم اوهمدارنګه له اکثروصحابه ؤ اوله اکثرو تابعينونه دا رانقل دي.

اودوهم مذهب ديوې ډلې د شيعه ګانو دی هغوئ وايي چې درې طلاقه چې په يوه کلمه باندې واچول شي دا نه واقع کېږي بلکه

---

١ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ٢٩ ص ٣٥، طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الفظ لغوه کېږي نه ورباندې یو طلاق واقع کېږي اونه ورباندې درې طلاقه واقع کېږي.

دریم مذهب دیوې ډلې دشیعه گانو دی چې هغوئ ته زیدیه وایي اود بعضې اهل ظواهرو دی او د ابن اسحاق اود ابن تیمیه دی اود ابن القیم دی نودوئ وایي چې په هغه صورت کې چې په یوې کلمې باندې درې طلاقه واچوي نوله دې نه یوطلاق جوړېږي اودرې طلاقه نه واقع کېږي بلکه یوطلاق واقع کېږي.

قال العلامة الدكتور وهبة الزحيلي: أقوال الفقهاء في الطلاق الثلاث بلفظ واحد:

للفقهاء آراء ثلاثة في جمع الطلاق الثلاث بكلمة واحدة وهي.

الأول ـ قول الجمهور منهم أئمة المذاهب الأربعة والظاهرية: يقع به ثلاث طلقات، وهو منقول عن أكثر الصحابة ومنهم الخلفاء الراشدون غير أبي بكر، والعبادلة الأربعة (ابن عمر، وابن عمرو، وابن عباس، وابن مسعود) وأبو هريرة وغيرهم، ومنقول عن أكثر التابعين، لكن لا يسن أن يطلق الرجل أكثر من واحدة عند الحنفية والمالكية كما تقدم؛ لأن طلاق السنة: هو أن يطلقها واحدة ثم يتركها حتى تنقضي عدتها.

الثاني ـ قول الشيعة الإمامية: لا يقع به شيء.

الثالث ـ قول الزيدية وبعض الظاهرية وابن إسحاق وابن تيمية وابن القيم: يقع به واحدة، ولا تأثير للفظ فيه. [1]

---

١ ـ الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانی انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج ٩ ص ٦٩٢٧ ، ٦٩٢٨ ، طبع نشر احسان طهران ایران

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اول مذهب دلائل:

په دې درې مذاهبو کې راجح اول مذهب دی چې مذهب د جمهورو دی نو په دې مقام کې مونږ اول د دې اول مذهب دلائل ذکرکوو.

اول دليل:

د جمهورو لپاره اول دليل په دې خبره باندې چې درې طلاقه چې په يوه کلمه باندې ورکړی شي نو دا درې واړه واقع کيږي دا قول د الله تعالی دی:

يَاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَطَلِّقُوْهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَ اَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوااللّٰهَ رَبَّكُمْ ۚ لَا تُخْرِجُوْهُنَّ مِنْۢ بُيُوْتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ اِلَّآ اَنْ يَّاْتِيْنَ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ ؕ وَ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ ؕ وَ مَنْ يَّتَعَدَّ حُدُوْدَ اللّٰهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهٗ ؕ لَا تَدْرِيْ لَعَلَّ اللّٰهَ يُحْدِثُ بَعْدَ ذٰلِكَ اَمْرًا ○ .(۱)

د دې په اول کې چې دا امر راغلی دی چې: فطلقوهن لعدتهن نو د دې تفسير له حضرت عبدالله بن مسعود اوله حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنهمانه داسې رانقل شوی دی چې تاسې دې ښځوته طلاق ورکړئ په داسې طهرکې چې په هغه کې جماع نه وي شوې نو په يو طهرکې به يو طلاق وي او بيا په دې آيت کې چې: تلك حدودالله راغلی دی مراد له ورنه طلاق للعدة دی نو دا تعدی او تجاوز له حدودالله نه دادی چې يو سړی طلاق ورکړي لغيرالعدة چې هغه عبارت دی له دې

۱- سورة الطلاق آيت ۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه چې په يو طهر کې ورته درې طلاقه ورکړي نو. اوس په آخر د دې آيت کې چې: فقد ظلم نفسه راغلی دی له دې نه معلومېږي چې دادرې طلاقه واقع دي ځکه چې که چېرته دادرې طلاقه نه واى واقع نو بيابه الله تعالى دې انسان ته د دې نسبت نه کولو چې ده له ځان سره ظلم وکړو ځکه چې ظلم خو په هغه صورت کې راځي چې دده په دې طلاقو ورکولو سره اثر مرتب شي چې هغه وقوع دى.

ومنه {فطلقوهن لعدتهن} [الطلاق:١/٦٥] إلى قوله تعالى: {وتلك حدود الله، ومن يتعدّ حدود الله فقد ظلم نفسه} [الطلاق:١/٦٥] والطلاق المشروع ما يعقبه عدة، وهو منتف في إيقاع الثلاث في العدة، وفيها دلالة على وقوع الطلاق لغير العدة، إذ لو لم يقع لم يكن ظالماً لنفسه بإيقاعه لغير العدة، ومن لم يطلق للعدة بأن طلق ثلاثاً مثلاً، فقد ظلم نفسه. (١)

قال في الموسوعة الفقهية: أَمَّا الْقُرْآنُ فَقَوْلُهُ تَعَالَى: {يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ} [الطلاق: ١] وَقَدْ فَسَّرَ ابْنُ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ذَلِكَ بِأَنْ يُطَلِّقَهَا فِي طُهْرٍ لاَ جِمَاعَ فِيهِ، وَمِثْلُهُ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا. (٢)

---

١ - الفقه الاسلامى وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانى انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج٩ ص ٦٩٢٧، ٦٩٢٨، طبع نشر احسان طهران ايران

٢ - الموسوعة الفقهية حرف الطاء بحث الطلاق ج ٢٩ ص ٢٥، طبع وزارة الاوقاف والشئون الاسلامية الكويت

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم دلیل:

د جمهورو د مذهب د اثبات لپاره دوهم دلیل د اقول د الله تعالی دی:

اَلطَّلَاقُ مَرَّتٰنِ ۪ فَاِمۡسَاكٌۢ بِمَعۡرُوۡفٍ اَوۡ تَسۡرِيۡحٌۢ بِاِحۡسَانٍ ؕ وَلَا يَحِلُّ لَكُمۡ اَنۡ تَاۡخُذُوۡا مِمَّاۤ اٰتَيۡتُمُوۡهُنَّ شَيۡـًٔا اِلَّاۤ اَنۡ يَّخَافَاۤ اَلَّا يُقِيۡمَا حُدُوۡدَ اللّٰهِ ؕ فَاِنۡ خِفۡتُمۡ اَلَّا يُقِيۡمَا حُدُوۡدَ اللّٰهِ ۙ فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَا فِيۡمَا افۡتَدَتۡ بِهٖ ؕ تِلۡكَ حُدُوۡدُ اللّٰهِ فَلَا تَعۡتَدُوۡهَا ۚ وَمَنۡ يَّتَعَدَّ حُدُوۡدَ اللّٰهِ فَاُولٰٓـئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوۡنَ ﴿۲۲۹﴾ فَاِنۡ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهٗ مِنۡۢ بَعۡدُ حَتّٰى تَنۡكِحَ زَوۡجًا غَيۡرَهٗ ؕ فَاِنۡ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيۡهِمَاۤ اَنۡ يَّتَرَاجَعَاۤ اِنۡ ظَنَّاۤ اَنۡ يُّقِيۡمَا حُدُوۡدَ اللّٰهِ ؕ وَتِلۡكَ حُدُوۡدُ اللّٰهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوۡمٍ يَّعۡلَمُوۡنَ ﴿۲۳۰﴾.(۱)

نو په دې دوهم آیت کې چې ویل شوي دي چې: فان طلقها فلاتحل له من بعد نو ددې مطلب دادی چې له دوه طلاقونه بعد که چیرته ورته دریم طلاق ورکړي نو بیا دا ښځه مغلظه جوړېږي نو په دې کې دا بیان نه دی موجود چې دادریم طلاق به له اولو دوه طلاقونه سره وي او که به ورنه په جدا طهر کې وي نو له دې نه معلومېږي چې په یو طهر کې درې طلاقونه ورکړي نو دا واقع کېږي.

۱- سورة البقرة آیت ۲۲۹، ۲۳۰.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قال في الفقه الاسلامى وادلته: ثم إن قوله تعالى: {فلا تحل له من بعْدُ حتى تنكح زوجاً غيره} [البقرة:۲۳۰/۲] يدل على تحريمها عليه بالثالثة بعد الاثنتين، ولم يفرق بين إيقاعهما في طهر واحد أو في أطهار. (۱)

دريم دليل:

د جمهورو د مذهب د اثبات لپاره دريم دليل د اقول د الله تعالى دى:

وَلِلْمُطَلَّقَٰتِ مَتَٰعٌۢ بِٱلْمَعْرُوفِ ۖ حَقًّا عَلَى ٱلْمُتَّقِينَ ﴿۲۴۱﴾.(۲)

ددې آيت او ددې په شان د نورو مطلقو آياتونو له اطلاق نه داسې را معلومېږي چې مطلقه هرهغه ښځې ته وايي چې ورباندې طلاق واقع شوى وي فرق نشته كه يو طلاق وي اوكه دوه طلاقه وي اوكه درې نوچې هرقسم طلاق ورباندې اچول شوى وي شريعت كې ورته مطلقه او مطلقات وايي.

څلورم دليل:

د جمهورو د مذهب د اثبات لپاره څلورم دليل حديث د سهل بن سعد دى چې دا روايت كړى دى امام بخارى او امام مسلم په قصه د لعان د عويمر عجلان كې سهل بن سعد ويلي دي:

فَلَمَّا فَرَغَا، قَالَ عُوَيْمِرٌ: كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنْ أَمْسَكْتُهَا، فَطَلَّقَهَا ثَلاَثًا، قَبْلَ أَنْ يَأْمُرَهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.(۳)

---

۱ - الفقه الاسلامى وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانى انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج ۹ ص ۶۹۲۱ طبع نشر احسان طهران ايران

۲ - سورة البقرة آيت ۲۴۱.

۳ - فتح البارى ج ۹ ص ۲۹۱.

صحيح المسلم وعليه شرح النووى ج ۱۰ ص ۱۲۲.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قال الامام النووي: وَاسْتَدَلَّ بِهِ أَصْحَابُنَا عَلَى أَنَّ جَمْعَ الطَّلَقَاتِ الثَّلَاثِ بِلَفْظٍ وَاحِدٍ لَيْسَ حَرَامًا وَمَوْضِعُ الدَّلَالَةِ أَنَّهُ لَمْ يُنْكِرْ عَلَيْهِ إِطْلَاقَ لَفْظِ الثَّلَاثِ.(۱)

نوله دې وړاندې حديث نه دا رامعلومېږي چې كه چېرته يو سړى په يوې كلمې سره درې طلاقه وركړي نو دا واقع كېږي ځكه چې كه چېرته نه واقع كېدلى نو پيېغمبرصلى الله عليه وسلم به په دې عويمرعجلانى باندې انكاركړى وه چې درې طلاق وركول په يوې كلمې باندې لغوه دي او حال دا دى چې څه انكار يې ورباندې ونه كړ ځكه چې د دې عويمر درې طلاقه ور اچول اګرچې بې ځايه وه ځكه چې له لعان نه بعد طلاق نه وي خولېكن بيا هم كه چيرته په يوې كلمې سره درې طلاق نه واقع كېدلى نو پيېغمبرصلى الله عليه وسلم به لپاره د ارشاد او د پوهولو لپاره انكار ورباندې كړى وه.

پنځم دليل:

د جمهورو لپاره په اثبات د مذهب د دوئ كې چې په يوې كلمې سره چې درې طلاقه واچول شي واقع كېږي پنځم دليل حديث د حضرت عائشه رضى الله عنها دى چې هغه حديث رانقل كړى دى امام بخارى او امام مسلم رحهما الله.

عَنْ عَائِشَةَ رضى الله عنها: أَنَّ رَجُلًا طَلَّقَ امْرَأَتَهُ ثَلَاثًا، فَتَزَوَّجَتْ فَطَلَّقَ، فَسُئِلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَتَحِلُّ لِلْأَوَّلِ؟ قَالَ: «لَا، حَتَّى يَذُوقَ عُسَيْلَتَهَا كَمَا ذَاقَ الأَوَّلُ».(۲)

---

۱ - شرح النووى علم مسلم ج۱۰ ص ۱۲۲.

۲ - فتح البارى ج۹ ص ۲۰۱.

عمدة القارى ج۹ ص ۵٤۱.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوطريقه داستدلال په دې حديث باندې داده چې داحديث ذکرکړی دی امام بخاری رحمه الله لاندې له دې ترجمة الباب نه:

بَابُ مَنْ أَجَازَ طَلَاقَ الثَّلَاثِ.

نوله دې کار اومعاملې دامام بخاری رحمه الله نه دارامعلومېږي چې مرادله درې طلاقونه په دې حديث کې هغه صورت دی چې په يوې کلمې سره ورته درې طلاقه ورکړي اوهمدارنګه علامه ابن حجر اوعلامه بدرالدين عينی وايي: هو ظاهر فی کونها مَجْمُوعَةً.(۱)

شپږم دليل:

دجمهورو دمذهب داثبات لپاره شپږم دليل حديث دحضرت علی ابن ابی طالب رضی الله عنه دی چې هغه رانقل کړی دی امام دارقطني رحمه الله:

عَنْ علي رضی الله عنه قال: سمع النبي صلى الله عليه وسلم رجلا طلق ألبتة فغضب، وقال «أتتخذون آيات الله هزوا أو دين الله هزوا أو لعبا، من طلق ألبتة ألزمناه ثلاثا لا تحل له حتى تنكح زوجها غيره.(۲)

داحديث واضح دی په دې خبره کې چې يوسړی درې طلاقه واچوي په يوې کلمې سره نوداکار ددې سړي اګرچې معصيت اوګناه ده خولېکن دا دارې واړه طلاقه واقع کېږي.

---

۱ - فتح الباری ج۹ ص۲۰۱.

عمدة القاری ج۹ ص۵۴۱.

۲ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم دليل:

د جمهورو لپاره اووم دليل لپاره د اثبات د مذهب د دوئ چې په يوې كلمې باندې درې طلاقه وزكړى شي نو دا درې واړه واقع كېږي حديث د حضرت معاذبن جبل رضى الله عنه دى.

روى الدارقطني من حديث حماد بن زيد، حدثنا عبد العزيز بن صهيب عن أنس قال: سمعت أنس بن مالك يقول، سمعت معاذ بن جبل يقول سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «يا معاذ من طلق للبدعة واحدة أو اثنتين أو ثلاثا ألزمناه بدعته».(۱)

او دا حديث روايت كړى دى امام دارقطنى او دا حديث ظاهر او واضح دى په دې خبره كې چې يوسړى درې طلاقه په طريقې د بدعت سره وركړي په دې شان چې درې طلاقه خپلې ښځې ته په يوې كلمې سره وروا چوي دا واقع كېږي.

اتم دليل:

د جمهورو د مذهب د اثبات لپاره اتم دليل حديث د عبادة بن الصامت رضى الله عنه دى چې هغه حديث امام دارقطنى رحمه الله روايت كړى دى.

روى الدارقطني من حديث إبراهيم بن عبيد الله بن عبادة بن الصامت عن أبيه عن جده، قال: « طلق بعض آبائي امرأته ألفا فانطلق بنوه إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقالوا يا رسول الله

۱- مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ۵۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

إن أبانا طلق امرأته ألفا، فهل له من مخرج؟ فقال: إن أباكم لم يتق الله فيجعل له مخرجا، بانت منه بثلاث على غير السنة وتسعمائة وسبعة وتسعون إثم في عنقه».[۱]

نوداحديث واضح دی په دې خبره كې چې درې طلاقه واچول شي په يوې كلمې سره نو دا طلاق اچول اګرچې خلاف سنت دي خولېكن بياهم واقع كېږي.

نهم دليل:

دجمهورو دمذهب داثبات لپاره نهم دليل حديث دركانة بن عبديزيد دی اوداحديث امام شافعي او امام ابوداود او امام الترمذی او ابن ماجه او ابن حبان او امام حاكم روايت كړی دی اوداحديث ذكركړی دی وهبة الزحيلى په خپل كتاب الفقه الاسلامى وادلته كې په دې الفاظوسره.

ومنها ـ حديث ركانة بن عبد يزيد المتقدم أنه طلق امرأته سهيمة البتة، فأخبر النبي صلّى الله عليه وسلم، وقال: والله ما أردتُ إلا واحدة، فقال رسول الله صلّى الله عليه وسلم: «والله ما أردتَ إلا واحدة؟» قال ركانة: والله ما أردتُ إلا واحدة، فردها إليه رسول الله صلّى الله عليه وسلم.[۲]

---

۱ ـ مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٥٦، تاليف هيئة كبار العلماء من السعودية

۲ ـ الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانی انحلال الزواج وآثاره البحث الثالث ج ۹ ص ٦٩٢٢ طبع نشر احسان طهران ايران

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوله دې حدیث نه دارامعلومیږي چې که چېرته دې رکانه بن عبد یزید په دې خپل لفظ باندې اراده ددرې طلاقوکړې وای نو درې طلاقه واقع کېدل.

لسم دلیل:

دجمهورو دمذهب داثبات لپاره لسم دلیل اثر اوفتوی دحضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنهما ده چې هغه اثر اوفتوی امام ابوداود په سنن ابی داود کې روایت کړې ده اوپه الفقه الاسلامی وادلته کې په دې الفاظو سره رانقل شوې ده.

عن مجاهد، قال: «كنت عند ابن عباس، فجاءه رجل، فقال: إنه طلق امرأته ثلاثاً، فسكت حتى ظننت أنه ردها إليه، ثم قال: ينطلق أحدكم فيركب الحموقة، ثم يقول: يا ابن عباس، وإن الله قال: {ومن يتق الله يجعل له مخرجاً} [الطلاق:٢/٦٥] ، وإنك لم تتق الله، فلم أجد لك مخرجاً، عصيت ربك، وبانت منك امرأتك». [۱]

نوپه دې فتوی کې حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنهما حکم کړی دی چې دا درې طلاق واقع دي او دا ښځه له دې سړي نه جدا ده.

یوولسم دلیل:

دجمهورو دمذهب داثبات لپاره یوولسم دلیل فتوی دحضرت عبدالله بن مسعود رضی الله عنه ده چې دده دافتوی روایت کړې ده

---

۱ - الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصیة الباب الثانی انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج۹ ص ۶۹۳۲ طبع نشر احسان طهران ایران

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام مالك په خپل كتاب موطاء امام مالك كې اوددې فتوى الفاظ په الفقه الاسلامى وادلته كې داسې رانقل شوي دي.

ومنها ـ ما روى مالك في الموطأ أن رجلاً جاء إلى ابن مسعود، فقال: إني طلقت امرأتي ثماني تطليقات، فقال: ما قيل لك؟ فقال: قيل لي: بانت منك، قال: هو مثل ما يقولون. (۱)

نوپه دې فتوى كې حكم كړى شوى دى په بينونت اوجداوالى باندې اوكه چېرته يوطلاق رجعي وربانديې واقع كېدلى بياخوبينونت اوجداوالى نه راتلو.

دولسم دليل:

دجمهورو دمذهب داثبات لپاره دولسم دليل فتوى دحضرت عثمان بن عفان رضى الله عنه ده اودفتوى روايت كړې ده ابن ابى شيبة په خپل مصنف كې اودافتوى وهبة الزحيلي ذكركړې ده په الفقه الاسلامى كې په دې عبارت او الفاظوسره.

ومنها ـ ما أخرجه ابن أبي شيبة في مصنفه: «أن رجلاً جاء إلى عثمان بن عفان، فقال: إني طلقت امرأتي مئة، فقال: ثلاث تحرمها عليك، وسبع وتسعون عدوان». (۲)

---

۱ ـ الفقه الاسلامى وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانى انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج ۹ ص ٦٩٢٤ طبع نشر احسان طهران ايران

۲ ـ الفقه الاسلامى وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانى انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج ۹ ص ٦٩٢٤ طبع نشر احسان طهران ايران

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلسم دلیل:

دجمهورو دمذهب داثبات لپاره دیارلسم دلیل حدیث دحضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنهمادی اوهغه حدیث روایت کړی دی امام دارقطنی اوهمدارنګه هغه ذکر کړی دی علامه شوکانی په خپل کتاب نیل الاوطارکې اوداحدیث په الفقه الاسلامی وادلته کې په دې عبارت او الفاظوسره ذکردی.

وبما جاء في السنة في قصة ابن عمر الذي طلق امرأته في أثناء الحيض: أنه قال: «يا رسول الله، أرأيت لو طلقتُها ثلاثاً، أكان يحل لي أن أراجعها؟ قال: لا، كانت تبين منك، وتكون معصية». (١)

نوداوړاندې حدیث واضح دی په دې خبره کې چې که چېرته درې طلاقه په یوه کلمه باندې واچول شي نودرې واړه واقع کېږي.

څوارلسم دلیل:

دجمهورو دمذهب داثبات لپاره څوارلسم دلیل اثر دحضرت عمربن الخطاب رضی الله عنه دی چې له هغې نه معلومېږي چې کوم سړی درې طلاقه په یولفظ باندې واچوي نودا درې واړه واقع کېږي اوله دېنه یو طلاق رجعي نه جوړېږي.

---

١ - نيل الاوطار ج ٦ ص ٢٢٧ ، ٢٢٨.

الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصیة الباب الثانی انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج ٩ ص ٦٩٢٩ طبع نشر احسان طهران ایران

(c) ketabton.com: The Digital Library

قال ابن أبي شيبة في مصنفه: نا علي بن مسهر، عن شقيق بن أبي عبد الله، عن أنس قال: كان عمر إذا أتى برجل قد طلق امرأته ثلاثا في مجلس أوجعه ضربا وفرق بينهما.(۱)

نوله دې وړاندې اثر نه رامعلومېږي چې درې طلاقه چې په يوځل باندې ورکړی شي بيا واقع کېږي اويو رجعي طلاق ورنه نه جوړېږي اوکه چيرته له دې نه يورجعي طلاق جوړېدای نوبيابه عمربن الخطاب رضی الله عنه ددې ښځې اوسړي په مابين کې جدايي نه راوستله اوحال دادی چې حضرت عمربن الخطاب رضی الله عنه به دا ښځه جدا کوله له دې مېړه نه.

پنځلسم دليل:

دجمهورو دمذهب داثبات لپاره پنځلسم دليل فتوی دحضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنه ده چې هغه فتوی ورکړې ده چې کوم سړی خپلې ښځې ته درې طلاقه ورکړي نودادرې واړه واقع کېږي اوله دې نه يو طلاق رجعي نه جوړېږي.

عن نافع، قال: قال ابن عمر: من طلق امرأته ثلاثا فقد عصى ربه، وبانت منه امرأته.(۲)

---

۱ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٦٦، تاليف هيئة كبالعلماء من السعودية

۲ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٦٧، تاليف هيئة كبالعلماء من السعودية

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړلسم دليل:

د جمهورو د مذهب د اثبات لپاره شپاړلسم دليل فتوى د حضرت مغيره ابن شعبه رضى الله عنه ده نو حضرت مغيره بن شعبه رضى الله عنه فتوى ورکړې ده چې کوم سړى په يوې کلمې باندې درې طلاقه ورکړي نو دادرې واړه واقع کېږي اوله دوئ نه يو طلاق رجعي نه جوړېږي.

عن شعبة عن طارق، عن قيس بن أبي حازم، أنه سمعه يحدث عن المغيرة بن شعبة أنه سئل عن رجل طلق امرأته مائة فقال: ثلاث يحرمنها عليه وسبعة وتسعون فضل.(١)

د دوهم مذهب دلائل:

دوهم مذهب په باره د درې طلاقوکې په لفظ واحداوکلمې واحدې سره مذهب ديوې ډلې د شيعه ګانو دى چې هغوئ ته اماميه ويل کېږي نو د دوئ مذهب دادى چې په يوې کلمې سره درې طلاقه ورکول نه واقع کېږي اوکوم سړى چې خپل ښځې ته ووايي چې ته دې په درې طلاقوباندې طلاقه يې نو په دې قول او وينا ددې سړي سره هيڅ طلاق نه واقع کېږي يعنې نه ورباندې يو طلاق واقع کېږي اونه ورباندې درې طلاقه اونه ورباندې دوه طلاقه واقع کېږي اودوئ ددې خپل مذهب د اثبات لپاره استدلال کوي په دې وروسته دلائلو باندې.

---

١ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٦٧، تاليف هيئة كبا العلماء من السعودية

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول دلیل:

دامامیه ؤ دمذهب داثبات لپاره یودلیل هغه حدیث دی چې هغه روایت کړی دی امام احمدبن حنبل او امام ابوداود اوامام نسائی اوددې حدیث راوی حضرت عبدالله بن عمررضی الله عنه دی اوددې حدیث الفاظ چې په الفقه الاسلامی وادلته کې ذکردي هغه دادي.

ما أخرجه أحمد وأبو داود والنسائي عن ابن عمر بلفظ: «طلق عبد الله ابنُ عمر امرأته وهي حائض، قال عبد الله: فردها علي رسول الله صلّ الله عليه وسلم ولم يرها شيئاً». (۱)

طریقه داستدلال دامامیه په دې حدیث باندې داده چې مذهب دامامیه ؤ اوډظاهریه ؤ اود ابن تیمیه اود ابن القیم داده چې کوم طلاق چې په حیض کې ورکړی شي هغه طلاق لغوه دی اوپه هغه سره دطلاق وقوع نه راځي اودوئ دځان لپاره دغه حدیث دعبدالله بن عمر رضی الله عنه دلیل ګرځولی دی اوپه دې حدیث کې دوئ استدلال کوي په دې قول باندې چې: ولم یرهاشیئاً چې ددې مطلب دوئ دابیانوي چې حضرت عبدالله بن عمر رضی الله عنه وایي چې داکوم طلاق چې ماخپلې ښځې ته په حالت دحیض کې ورکړی وه داطلاق هیڅ شی پیغمبرصلی الله علیه وسلم ونه بللونوله دې نه معلومیږي چې کوم طلاق مېړه خپلې ښځې ته په حالت دحیض کې ورکړي هغه نه واقع کېږي.

---

۱ - الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصیة الباب الثانی انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج ۹ ص ۶۹۲۴ طبع نشر احسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو امامیه په همدغه حدیث باندې استدلال کوي په دې باندې چې درې طلاقه په یوه کلمه باندې واچول شي دانه واقع کېږي ځکه چې لکه څنګه چې دغه طلاق چې په حالت دحیض کې وي غیرمشروع دی نوهمدارنګه دغه طلاق چې په یوې کلمې سره درې طلاقه واچول شي هم غیرمشروع دي نودابه هم په مقتضی ددې وړاندې حدیث څه شی نه وي.

له دې وړاندې حدیث نه درې جوابونه ورکړی شوي دي:

اول جواب دادی چې په دې حدیث کې چې دازیادت موجود دی چې: ولم یرهاشیئاً نودا زیادت ابوالزبیرکړی دی اوپه دې زیادت کې ده مخالفت کړی دی له حفاظونه اوله هغوخلکونه چې هغوئ زیات ثقه دي نودازیادت منکردی.

دوهم جواب دادی چې استدلال په دې ولم یرهاشیئاً باندې په هغه وخت کې صحیح دی چې معنی هغه شی چې امامیه ؤ ذکرکړې ده او ابن عبدالبر چې دغه معنی یې نه ده بلکه معنی یې داده چې ولم یرهاشیئاً مستقیماً یعنې دایومستقیم شی نه دی ځکه چې له سنت طریقې سره برابره نه ده.

دریم جواب له دې وړاندې حدیث نه علامه خطابی کړې دی هغه وایي چې په دې وړاندې حدیث کې چې راغلي دي : ولم یرهاشیئاً ددې معنی داده چې ولم یرهاشیئاً تحرم معه المراجعه، اویایې معنی داده چې ولم یرهاشیئاً جائزاً فی السنة اومعنی یې دا نه ده چې داطلاق پیغمبرصلی الله علیه وسلم طلاق ونه ګرځولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونوقش بأنه قد أعل هذا الحديث بمخالفة أبي الزبير لسائر الحفاظ، وقال ابن عبد البر: قوله «ولم يرها شيئاً» : منكر لم يقله غير أبي الزبير، وليس بحجة فيما خالفه فيه مثله، فكيف إذا خالفه من هو أوثق منه، ولو صح فمعناه عندي ـ والله أعلم ـ ولم يرها شيئاً مستقيماً، لكونها لم تكن على السنة.

وقال الخطابي: وقد يحتمل أن يكون معناه: ولم يرها شيئاً تحرم معه المراجعة، أو لم يرها شيئاً جائزاً في السنة. (١)

دوهم دليل:

لپاره د اثبات د مذهب د اماميه ؤ دوهم دليل حديث د حضرت عائشه رضی الله عنها دی.

قَالَ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ» الحديث. (٢)

او دا حديث امام مسلم هم روايت ڪړی دی او امام احمد بن حنبل هم روايت ڪړی دی او طريقه د استدلال په دې حديث باندې داسې ده چې ددې حديث مطلب دادی چې کوم شی مخالف وي له امر د شارع نه هغه مردود وي او هغه اثر ورلره نه وي او شك نشته چې

---

١ - الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانی انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج ٩ ص ٦٩٢٤ طبع نشر احسان طهران ايران

٢ - الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانی انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج ٩ ص ٦٩٢٤ طبع نشر احسان طهران ايران

(c) ketabton.com: The Digital Library

طلاق ورکول په حالت دحیض کې اوهمدارنګه په یوې کلمې سره طلاق ورکول مخالف دي له امر دشارع نه نوداطلاق په حالت دحیض کې اوهمدارنګه په یوې کلمې سره درې طلاقه ورکول به هم مردود وي اوڅه اثر به ورته نه وي اوددې دلیل دامامیه ؤ نه داسې جواب ورکړی شوی دی چې یوشی په هغه صورت کې مردود کېږي چې دهغه شي رکن نه وي اویادهغه شي شرط نه وي اودا درې طلاقه چې په یوې کلمې سره ورکړی شي نوپه دې کې رکن هم نه وي منتفی اوهمدارنګه په دې کې شرط هم نه وي منتفی بلکه په دې کې فقط داوي چې په دې یوطلاق سره کارکېږي دې زیادت ددوهم اودریم طلاق ته حاجت نشته نوپه دې خبرې سره نه لازمېږي رد ددې طلاقوثلاثه ؤ په کلمې واحدې سره.

ونوقش بأن المردود هو بسبب مخالفة ركن أو شرط من أركان أو شروط العمل. وأما المخالفة بسبب تطويل العدة أو عدم وجود الحاجة إلى الطلاق، فليس أحدهما ركناً أو شرطاً للطلاق، فلا تستوجب الرد وعدم وقوع الطلاق. (۱)

دریم دلیل:

دامامیه ؤ دمذهب داثبات لپاره دریم دلیل دادی چې له دې درې طلاقونه په کلمه واحده سره منعه شوې ده په شریعت کې نودامملوك نه دی لپاره دمېړه اومېړه ته ددې طلاقوپه باره کې اذن او اجازه نه ده

---

۱ - الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانی انحلال الزواج واثاره البحث الثالث ج ۹ ص ۶۹۲٤ طبع نشر احسان طهران ایران

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوې نو دده داطلاق نه واقع کېږي لکه څنګه چې دهغه وکيل طلاق نه واقع کېږي چې هغه مخالفت وکړي له مؤکل نه.

جواب له دې دليل نه دادی چې اثرپه هغه شي نه مرتب کېږي چې هغه فاسدوي اودغه طلاق ثلاثه ؤ په کلمې واحدې سره خوفاسدنه دی ځکه چې منعه شوې ده اونهې شوې ده له دې نه نوهغه له وجهې دامرخارجي نه شوې چې زيادت دی چې دې زيادت ته حاجت نشته اوچې له کوم شي نه نهې اومنعه وشي له وجهې دامرخارجي نه هغه فاسدنه وي اثر وربانديې مرتب کېږي لکه بيع په وخت د اذن دجمعې کې نوله دې بيعې نه نهې اومنعه چې شوې ده نوداله وجهې دامرخارجي نه نه ده شوې نوفسادپه کې نشته نوپه دې طلاقوکې چې په کلمې واحدې سره هم فسادنشته نواثر وربانديې مرتب کېږي چې وقوع د طلاقو دی.

دريم مذهب په وقوع ددرې طلاقوکې په يوې کلمې سره، مذهب ديوې ډلې دشيعه ګانو دی چې زيديه دي اومذهب دابن تيميه او دابن اسحاق دی نودوئ وايي چې که چېرته يوسړی په يوې کلمې سره درې طلاقه واچوي نوله دې نه درې طلاقه نه جوړېږي بلکه يوطلاق ورنه جوړېږي نوچې کله يوسړی خپلې ښځې ته ووايي چې ته دې طلاقه يې په درې طلاقوسره نوپه نزد داهل ددې دريم مذهب باندې دانبځه په درې طلاقوباندې نه واقع کېږي بلکه په يوطلاق سره طلاقه کېږي.

اودوئ ددې خپل مذهب داثبات لپاره استدلال کړی دی په يوڅودلائلوسره چې هغه دلائل مونږ په دې مقام کې رانقل کوو او بيرته ورنه جواب کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اول دليل:

د مذهب ثالث د اثبات لپاره اول دليل د اقول د خداى پاك دى.

اَلطَّلَاقُ مَرَّتٰنِ ۖ فَاِمۡسَاكٌۢ بِمَعۡرُوۡفٍ اَوۡ تَسۡرِيۡحٌۢ بِاِحۡسَانٍ ؕ الآية.(۱)

اوطريقه داستدلال په دې آيت باندې داده چې په دې آيت کې لفظ د مرتان راغلى دى چې د مرتان معنىٰ داده چې د اهر طلاق به له بل نه جداوي اودمرتان اودطلقتان په مابين کې دافرق دى چې طلقتان دلالت نه کوي په جداوالي باندې اومرتان دلالت کوي په جداوالي باندې اوله دې وجهې نه چې جداوالى راوفهمېږي نو ځکه په دې آيت کې مرتان وويل شو اوطلقتان ونه ويل شو نوله دې آيت نه معلومېږي چې په شريعت کې هغه طلاق مشروع اوجائز دى چې په هغې کې جداوالى وي اوکوم طلاق چې جداوالى په کې نه وي اوپه يوې کلمې سره وي نو هغه غيرمشروع طلاق دى نو هغه به واقع نه وي.

جواب:

له دې وړاندې دليل د دې مذهب ثالث نه جواب ورکړى شوى دى په دې شان چې دا آيت خوپه دې دلالت کوي چې مشروع طلاق اوجائز طلاق دادى چې په کې جداوالى اوتفريق وي اوپه دې آيت کې دې خبرې ته څه تعرض نشته چې آيا دغه طلاق چې په يوې کلمې سره ورکړى شي واقع کېږي اوکه نه واقع کېږي نومشروعيت جداشى دى اووقوع جداشى دى نوله دې آيت نه فقط دا رامعلومېږي چې جمعه کول د طلاقو په يوې کلمې کې غيرمشروع دى اومشروع اومباح دادي چې په طلاقوکې جداوالى اوتفريق وکړى شي اوهرچې وقوع اوعدم وقوع

۱- سورة البقرة آيت ۲۲۹.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغو طلاقو دی چې جمعه کړی شوی وي نود ښته په دې آيت کې تعرض نشته نو په دې باره کې به رجوع کولی شي د پيغمبر صلی الله عليه وسلم احاديثو ته اوله احاديثو د پيغمبر صلی الله عليه وسلم نه رامعلومېږي چې درې طلاقه چې جمعه کړی شي په يوه کلمه کې دا واقع کېږي.

قال العلامة الدكتور وهبة الزحيلي: ويرد عليه بأن الآية ترشد إلى الطلاق المشروع أو المباح، وليس فيها دلالة على وقوع الطلاق وعدم وقوعه إذا لم يكن مفرقاً، فيكون المرجع إلى السنة، والسنة بينت أن الطلاق الثلاث يقع ثلاثاً.(۱)

نوله دې وړاندې کلام د علامه وهبة زحيلی نه رامعلومېږي چې په دې وړاندې آيت کې دې خبرې ته تعرض نه دی شوی چې درې طلاقه جمعه کړی شي اوپه يوې کلمې سره ورکړی شي دا واقع کېږي اوکه نه واقع کېږي نوپه دې وقوع اوعدم وقوع کې به رجوع کولی شي د پيغمبر صلی الله عليه وسلم احاديثو ته اواحاديثو د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ددې بيان کړی دی چې درې طلاقه جمعه کړي په کلمې واحدې سره نودا درې واړه واقع کېږي او يو طلاق ورنه نه جوړېږي.

اوهغه احاديث چې له هغې دا راثابتېږي چې درې طلاقه جمعه کړی شي په کلمې واحدې سره نودرې واړه واقع کېږي زيات دي چې بعضې احاديث مونږ په دې مقام کې رانقل کوو.

---

۱ - الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثانی انحلال الزواج وآثاره ج۷ ص۳۹۲ طبع مكتبه حقانيه پشاور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعبادة بن الصامت رضى الله عنه حديث:

وفي حديث عبادة بن الصامت رضي الله تعالى عنه أن قوما جاءوا إلى رسول الله صلى الله عليه وسلم، فقالوا: «إن أبانا طلق امرأته ألفا، فقال صلى الله عليه وسلم: بانت امرأته بثلاث في معصية الله تعالى، وبقي تسعمائة وسبعة وتسعون وزرا في عنقه إلى يوم القيامة».(۱)

له دې حديث نه دا رامعلومېږي چې درې طلاق په يوې کلمې سره چې ورکړى شي واقع کېږي اګرچې دا کار معصيت او ګناه ده.

دابوقتادة انصارى رضى الله عنه حديث:

وعن أبي قتادة الأنصاري رضي الله عنه قال: لو أن الناس طلقوا نساءهم كما أمروا لما فارق الرجل امرأته وله إليها حاجة، إن أحدكم يذهب فيطلق امرأته ثلاثا ثم يقعد فيعصر عينيه، مهلا مهلا بارك الله عليكم. فيكم كتاب الله وسنة رسوله، فماذا بعد كتاب الله وسنة رسوله إلا الضلال ورب الكعبة.(۲)

نوله دې حديث د حضرت ابوقتادة انصارى رضى الله عنه هم رامعلومېږي چې ښځې ته درې طلاقه ورکړى شي په يوې کلمې سره دا واقع کېږي.

---

۱ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ۹ تاليف هيئة كبار العلماء من السعودية

۲ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ۹ تاليف هيئة كبار العلماء من السعودية

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحضرت علی بن ابی طالب رضی الله عنه حديث:

وروى الدارقطني بإسناده عن علي قال: سمع النبي صلى الله عليه وسلم رجلا طلق البتة فغضب وقال: «تتخذون آيات الله هزوا، أو دين الله هزوا ولعبا، من طلق البتة ألزمناه ثلاثا لا تحل له حتى تنكح زوجا غيره». (۱)

نوله دې حديث دحضرت علی بن ابی طالب رضی الله عنه نه هم رامعلومېږي چې درې طلاقه په يوې کلمې باندې چې ورکړی شي واقع کېږي اګرچې په کې معصيت اوګناه موجوده ده.

دوهم دليل:

ددريم مذهب دمدعی داثبات لپاره دوهم دليل حديث دحضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنهما دی.

عن عكرمة مولى ابن عباس، عن ابن عباس قال: «طلق ركانة بن عبد يزيد أخو بني المطلب امرأته ثلاثا في مجلس واحد فحزن عليها حزنا شديدا، قال: فسأله رسول الله صلى الله عليه وسلم: كيف طلقتها، قال: طلقتها ثلاثا قال: فقال: في مجلس واحد قال: نعم، فقال: فإنما تلك واحدة فارجعها إن شئت. (۲)

نوله دې حديث نه ثابتېږي مدعی ددريم مذهب چې درې طلاقه ورکړی شي په يوې کلمې سره نوله دې نه يوطلاق رجعي جوړېږي ,

---

۱ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ۱۲ تاليف هيئة كبارالعلماء من السعودية

۲ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٤٨ تاليف هيئة كبارالعلماء من السعودية

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې په حديث کې ددې خبرې بيان شوی دی چې رکانة بن عبد يزيد درې طلاقه ورکړي وه خپلې ښځې ته په يوې کلمې سره اوپيغمبر صلى الله عليه وسلم ورته وويل چې دا يو طلاق دی اوددې رکانة بن عبد يزيد لپاره يې رجوع ثابته کړه.

جواب:

له دې حديث نه جواب ورکړی شوی دی چې ددې حديث راوي عبدالله بن عباس رضی الله عنهما دی اوهغه ددې حديث خلاف فتوی ورکړې ده په دې شان چې هغه وايي چې درې طلاقه چې جمعه کړی شي اوپه يوې کلمې سره ورکړی شي نوله دې نه درې طلاقه جوړيږي اوښځه ورباندې مغلظه کيږي.

اوهغه خلك چې هغوئ دحضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنهمافتوی رانقل کړې ده هغوئ اته (۸) کسان دي.

۱- سعيدبن جبير رضی الله عنه.

۲- عطاء بن ابی رباح رضی الله عنه.

۳- مجاهد رضی الله عنه.

۴- عکرمة رضی الله عنه.

۵- عمروبن دينار رضی الله عنه.

۶- مالك بن الحارث رضی الله عنه.

۷- محمدبن ابن اياس بن بکير رضی الله عنه.

۸- معاويه بن ابن عياش الانصاری رضی الله عنه.

په مجلة البحوث الاسلاميه کې داسې راغلي دي:

وقد أجيب عن هذه الرواية فقال البيهقي: إن هذا الإسناد لا تقوم به الحجة مع ثمانية رووا عن ابن عباس رضي الله عنهما فتياه،

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخلاف ذلك ومع رواية أولاد ركانة أن طلاق ركانة كان واحدة يعني البيهقي بأولئك الثمانية الذين رووا فتيا ابن عباس، بخلاف ذلك سعيد بن جبير وعطاء بن أبي رباح، ومجاهدا، وعكرمة، وعمرو بن دينار، ومالك ابن الحارث، ومحمد بن إياس ابن البكير ومعاوية بن أبي عياش الأنصاري. (١)

دحضرت عبدالله بن عباس رضى الله عنه دفتوى الفاظ:

عن مجاهد، قال: «كنت عند ابن عباس، فجاءه رجل، فقال: إنه طلق امرأته ثلاثاً، فسكت حتى ظننت أنه ردها إليه، ثم قال: ينطلق أحدكم فيركب الحموقة، ثم يقول: يا ابن عباس، وإن الله قال: {ومن يتق الله يجعل له مخرجاً} [الطلاق:٢/٦٥] ، وإنك لم تتق الله، فلم أجد لك مخرجاً، عصيت ربك، وبانت منك امرأتك». (٢)

دريم دليل:

لپاره د اثبات د مدعی د مذهب ثالث دريم دليل حديث د حضرت عبدالله بن عباس رضى الله عنه دى چې هغه حديث په الفقه الاسلامى وادلته كې په دې الفاظو سره ذكر دى.

حديث ابن عباس قال: «كان الطلاق على عهد رسول الله صلّى الله عليه وسلم وأبي بكر وسنتين من خلافة عمر، طلاقُ الثلاث

---

١ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٤٨ ، ٤٩، تاليف هيئة كبار العلماء من السعودية

٢ - الفقه الاسلامى وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثامن انحلال الزواج وآثاره البحث الثالث ج٩ ص ٦٩٣٣ طبع نشر احسان طهران ايران

(c) ketabton.com: The Digital Library

واحدة، فقال عمر بن الخطاب: إن الناس قد استعجلوا في أمر كانت لهم فيه أناة، فلو أمضيناه عليه، فأمضاه عليهم».

رواه احمد ومسلم عن طاوس عن ابن عباس نيل الاوطار ۲۳۰/۶. (۱)

او طريقه د استدلال د اهل د دې مذهب ثالث په دې حديث باندې داده چې دوئ وايي چې له دې حديث نه معلومېږي چې اصل حکم داوه چې درې طلاقه جمعه کړی شي په يوه کلمه کې نوله دې نه يو طلاق جوړېږي او دا حکم منسوخ هم نه دی او عمل وربانديې روان وه په زمانه د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه او په اولو دوه کالو د حکومت د حضرت عمر فاروق رضی الله عنه کې او بيا ورو سته ورنه درې طلاقه جوړ کړی شو او دا درې طلاقه ورنه جوړول په طريقې د مصلحت او سياست سره او دا حکم شرعي نه وه او حکم شرعي داوه چې يو طلاق ورنه جوړېږي.

قال العلامة الدكتور وهبة الزحيلي: فهو واضح الدلالة على جعل الطلاق الثلاث بلفظ واحد طلقة واحدة، وعلى أنه لم ينسخ لاستمرار العمل به في عهد أبي بكر وسنتين من خلافة عمر، ولأن عمر أمضاه من باب المصلحة والسياسة الشرعية. (۲)

۱- الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثامن انحلال الزواج وآثاره البحث الثالث ج۷ص ۳۹۲ طبع مکتبه حقانيه پشاور.

۲- الفقه الاسلامی وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثامن انحلال الزواج وآثاره البحث الثالث ج۷ص ۳۹۲ طبع مکتبه حقانيه پشاور.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جواب:

له دې وړاندې دليل د مذهب ثالث نه جواب دادی چې له دې حديث نه يو خاص صورت مراد دی چې هغه صورت دادی چې يو سړی درې ځل انت طالق ووايي او دده قصد د تاکيد وي نو له دې نه يو طلاق جوړيږي البته چې کله داسړی قصد وکړي د درې طلاقو د واقع کېدو نو بياورنه درې طلاقه جوړيږي نو په زمانه د پيغمبر صلی الله عليه وسلم کې او په زمانه د حکومت د حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه کې او همدارنګه په اول د خلافت د حضرت عمر فاروق رضی الله عنه کې خلك رښتياويونکي وه او فريب په کې نه وه موجود نو چې ديو سړي به درې ځل انت طالق خپلې ښځې ته وويل او بيابه دې سړي وويل چې زما قصد په دې درې ځلو ويلو سره تاکيد وه او زما قصد دا نه وه چې درې طلاقه دې واقع شي نو له ده سره به دا خبره منل کېده او بيا وروسته په خلکو کې دروغ او فريب پيدا شو او يو سړي به انت طالق درې ځلې وويل او دده نيت به د درې طلاقو وقوع وه او ده به په خوله ويل چې زما قصد او اراده د تاکيد وه نو له دې وجهې نه حضرت عمر فاروق رضی الله عنه به درې طلاقه واقع بلل په حق د هغه سړي کې چې هغه به انت طالق درې ځلې وويل: او ددې سړي دا خبره به نه منل کېده چې هغه به ويل چې زما مراد تاکيد وه او زما مراد دا نه وه چې درې طلاقه دې واقع شي.

نو له دې حديث د حضرت عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه دا نه رامعلوميږي چې درې طلاقه په يوه کلمه باندې ورکړی شي نو له دېنه يو طلاق جوړيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

قال العلامة الدكتوروهبة الزحيلي: وأجيب عنه بأنه محمول على صورة تكرير لفظ الطلاق ثلاث مرات، بأن يقول: (أنت طالق، أنت طالق، أنت طالق) فإنه يلزمه واحدة إذا قصد التوكيد، وثلاث إذا قصد تكرير الإيقاع، فكان الناس على عهد رسول الله صلّى الله عليه وسلم وأبي بكر على صدقهم وسلامتهم وقصدهم في الغالب الفضيلة والاختيار، لم يظهر فيهم خب ولا خداع، وكانوا يصدقون في إرادة التوكيد، فلما رأى عمر في زمانه أموراً ظهرت، وأحوالاً تغيرت، وفشا إيقاع الثلاث جملة بلفظ لا يحتمل التأويل، ألزمهم الثلاث في صورة التكرير، إذ صار الغالب عليهم قصدها، وقد أشار إليه بقوله: «إن الناس قد استعجلوا في أمر كانت لهم فيه أناة». (١)

دابن تيميه او ابن القيم اعتراف او اقرار چې درې طلاقه واقع کېدل چې په يوې کلمې سره ورکړى شي داکثرو صحابه ؤ مذهب دى.

دامسئله چې کله يو سړى په يوې کلمې سره درې طلاقه ورکړي نوله دې نه درې طلاقه جوړيږي اودرې واړه واقع کيږي اګرچې اختلافي مسئله ده قديماً اوحديثاً خولېکن داکثرو صحابه کرامو مذهب دا وه چې يوسړى په يوې کلمې سره درې طلاقه ورکړي خپلې ښځې ته نودرې طلاقه ورنه جوړيږي اوددې خبرې اعتراف او اقرار علامه ابن تيميه اودهغه شاګرد علامه ابن القيم کړى دى نودوئ

١ - الفقه الاسلامى وادلته القسم السادس الاحوال الشخصية الباب الثامن انحلال الزواج وآثاره البحث الثالث ج ٧ ص ٣٩٢ طبع مكتبه حقانيه پشاورپاكستان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه اګرچې په دې مسئله کې داخبره کوي چې درې طلاقه په يوې کلمې سره ورکړی شي نوله دې نه يو طلاق جوړيږي خولېکن بياهم دوئ دواړو اقرار او اعتراف کړی دی چې داکثرو صحابه کرامو مذهب دادی چې په يوې کلمې سره درې طلاقه ورکړی شي نوله دې نه درې طلاقه جوړيږي اوددوئ دواړو قولونه په مجلة البحوث الاسلاميه کې رانقل کړی شوي دي په دې لاندې الفاظو سره.

وقال شيخ الإسلام في أثناء الكلام على بيان المذاهب في ذلك الثاني أنه طلاق محرم لازم وهو قول مالك، وأبي حنيفة، وأحمد في الرواية المتأخرة عنه، اختارها أكثر أصحابه وهذا قول منقول عن كثير من السلف من الصحابة والتابعين. (١)

نو په دې وړاندې عبارت کې مرادله شيخ الاسلام نه علامه ابن تيميه دی اودده په دې عبارت کې چې داويل شوي دي چې انه طلاق محرم لازم نوددې مراد دادی چې داکوم درې طلاق چې په يوې کلمې سره ورکړی شوي دي نودادرې واړه واقع کيږي اودانېځه حراموي په خپل مېړه باندې نوعلامه ابن تيميه وايي چې داواقع کېدل ددرې طلاقو چې کله ورکړی شي په کلمې واحدې سره دامذهب داکثرو صحابه کرامو اوتابعينو دی.

(١) حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٣١ تاليف هيئة كبار العلماء من السعودية.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وقال ابن القيم: فاختلف الناس فيها أي وقوع الثلاث بكلمة واحدة على أربعة مذاهب: أحدها: أنه يقع وهذا قول الأئمة الأربعة وجمهور التابعين، وكثير من الصحابة. (١)

دعلماؤ اقوال:

دامت لوی او اکابر علماء ددې خبرې قائل دي چې کله يوسړی په يوې کلمې سره درې طلاقه واچوي نوله دې نه درې طلاقه جوړېږي اودابنځه مغلظه کرځي اودامذهب داکثرو اوجمهورو صحابه کرامو اوتابعينو دی اوپه دې مقام کې مونږ دبعضو علماء کرامو اقوال رانقل کوو.

دعلامه ابن الهمام قول:

علامه ابن الهمام ويلي دي چې کله يوسړی په يوې کلمې سره درې طلاقه ورکړي نودادرې واړه واقع کېږي دامذهب دجمهورو صحابه کرامو اوتابعينو اود هغه آيمهؤ دی چې له دوئ نه بعد تيرشوي دي.

وقال ابن الهمام: وذهب جمهور الصحابة والتابعين ومن بعدهم من أئمة المسلمين إلى أنه يقع ثلاثا. (٢)

---

١ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٣١ تاليف هيئة كبارالعلماء من السعودية

٢ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٣٠ تاليف هيئة كبارالعلماء من السعودية

(c) ketabton.com: The Digital Library

دسحنون بن سعيد التنوخي مالکی رحمه الله قول:

علامه سحنون بن سعيد التنوخي مالکی رحمه الله په مالیکه ؤ په خپله زمانه کې امام دمالکيه ؤ تيرشوی دی هغه وايي چې دامام مالك رحمه الله مذهب داوه چې کله يوسړی په يوې کلمې سره درې طلاقه واچوي نوله دېنه درې طلاقه جوړېږي اودا درې واړه طلاقه واقع کېږي.

وقال سحنون بن سعيد التنوخي: قلت : أرأيت إن طلقها ثلاثا وهي حامل في مجلس واحد أو مجالس شتى، أيلزمه ذلك أم لا؟ قال: قال مالك يلزمه ذلك. (١)

دامام قرطبي رحمه الله قول:

امام قرطبي رحمه الله وايي: چې سړی په يوې کلمې سره خپلې ښځې ته درې طلاقه ورکړي نوله دېنه درې طلاقه جوړېږي اودا ښځه وربانديې مغلظه کرځي دامذهب دجمهور دسلفو دی.

قَالَ الْقُرْطُبِي: قَالَ عُلَمَاؤُنَا: وَاتَّفَقَ أَئِمَّةُ الْفَتْوَى عَلَى لُزُومِ إِيقَاعِ الطَّلَاقِ الثَّلَاثِ فِي كَلِمَةٍ وَاحِدَةٍ، وَهُوَ قَوْلُ جُمْهُورِ السَّلَفِ. (٢)

تمت بالخير

تاريخ تاليف: ٢٠١٥ عيسوي.

مقام تاليف: دارالعلوم ابوبکرصديق رضی الله عنه پروژه تايمني کابل افغانستان.

---

١ - مجلة البحوث الاسلامية حكم الطلاق الثلاث بلفظ واحد ص ٣٠ تاليف هيئة كبارالعلماء من السعودية

٢ - تفسير قرطبي ج ٢ ص ١٢٩.

دكتاب دمضامينو فهرست

دطلاقو تقسيم ۱
مذهب دفقهاؤ الاحناف په تقسيم دطلاقوكې: ۱
احسن طلاق: ۲
حسن طلاق: ۳
بدعي طلاق: ۴
مذهب دجمهورو په تقسيم دطلاقوكې: ۶
بعضې صورتونه له بدعي طلاق نه خارجول: ۷
په بعضو صورتونوكې اختلاف په سني توب اوبدعي توب دطلاقوكې: ...۸
وجه لپاره د كېدلو د بعضو صورتونو د طلاق سني او بعضو بدعي: ۱۰
په يوې كلمې سره ددرې طلاقو واقع كېدل: ۱۳
داول مذهب دلائل: ۱۵
اول دليل: ۱۵
دوهم دليل: ۱۷
دريم دليل: ۱۸
څلورم دليل: ۱۸
پنځم دليل: ۱۹
شپږم دليل: ۲۰
اووم دليل: ۲۱
اتم دليل: ۲۱
نهم دليل: ۲۲
لسم دليل: ۲۳
يوولسم دليل: ۲۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم دليل: ۲۴
ديارلسم دليل: ۲۵
څوارلسم دليل: ۲۵
پنځلسمځ دليل: ۲۶
شپاړلسم دليل: ۲۷
ددوهم مذهب دلائل: ۲۷
اول دليل: ۲۸
دوهم دليل: ۳۰
دريم دليل: ۳۱
اول دليل: ۳۳
جواب: ۳۳
دعبادة بن الصامت رضى الله عنه حديث: ۳۵
دابوقتادة انصارى رضى الله عنه حديث: ۳۵
دحضرت علی بن ابى طالب رضى الله عنه حديث: ۳۶
دوهم دليل: ۳۶
جواب: ۳۷
دحضرت عبدالله بن عباس رضى الله عنه دفتوىٰ الفاظ: ۳۸
دريم دليل: ۳۸
جواب: ۴۰
دعلماؤ اقوال: ۴۳
دعلامه ابن الهمام قول: ۴۳
دسحنون بن سعيد التنوخي مالكى رحمه الله قول: ۴۴
دامام قرطبي رحمه الله قول: ۴۴

تصنیفات

شیخ الحدیث حضرت مولانا مفتی محمد زاهد (عزیز خیل)

۱. الدرالمکنون	(عربی)
۲. مسائل جهلاجالسی	(فارسی)
۳. اجرت گرفتن بر تلاوت مجرده	(فارسی)
٤. دجمعی دلمونځ مسائل	(پښتو)
۵. مسائل نماز جمعه	(فارسی)
٦. القول الحصین فی الانتفاع بالرهین	(فارسی)
۷. القول الحصین فی الانتفاع بالرهین	(پښتو)
۸. دطلاقو مسائل	(پښتو)
۹. مسائل طلاق	(فارسی)
۱۰. دسود مسائل	(پښتو)
۱۱. مسائل سود	(فارسی)
۱۲. دعقیقې مسائل	(پښتو)
۱۳. مسائل عقیقه	(فارسی)
۱٤. د شهید مسائل	(پښتو)
۱۵. مسائل شهید	(فارسی)
۱٦. دسجده سهوې مسائل	(پښتو)
۱۷. مسائل سجده سهوه	(فارسی)
۱۸. داخترونو دلمونځ مسائل	[illegible]
۱۹. مسائل نماز عید	(فارسی)
۲۰. دامامت مسائل	(پښتو)
۲۱. مسائل امامت	[illegible]
۲۲. دسجده تلاوت مسائل	[illegible]
۲۳. مسائل سجده [illegible]	[illegible]
۲٤. [illegible]	[illegible]
۲۵. [illegible]	[illegible]
۲٦. [illegible]	[illegible]
۲۷. [illegible]	[illegible]
۲۸. [illegible]	[illegible]
۲۹. [illegible]	[illegible]
۳۰. مسائل رضاعت [illegible]	[illegible]
۳۱. [illegible] فی عقد [illegible]	[illegible]
۳۲. په دارالحرب کښې سود خوړل	(پښتو)
۳۳. خوردن سود در دارالحرب	(فارسی)
۳٤. د حیله اسقاط مسائل	(پښتو)
۳۵. مسائل حیله اسقاط	(فارسی)
۳٦. داعتکاف مسائل	(پښتو)
۳۷. مسائل اعتکاف	(فارسی)
۳۸. دکفارتو مسائل	(پښتو)
۳۹. مسائل کفارات	(فارسی)
٤۰. دښځې او میړه حقوق	(پښتو)
٤۱. حقوق زن و شوهر	(فارسی)
٤۲. د قرائت مسائل	(پښتو)
٤۳. مسائل قرائت	(فارسی)
٤٤. دعکس او تصویر مسائل پښتو	(پښتو)
٤۵. مسائل عکس و تصویر	(فارسی)
٤٦. دحیض او نفاس مسائل	(پښتو)
٤۷. مسائل حیض و نفاس	(فارسی)
٤۸. مسائل تداوی و علاج	(فارسی)
٤۹. د تداوی او علاج مسائل	(پښتو)
۵۰. ایضاح المرام شرح مجلة الاحکام	(عربی)
۵۱: دتراویحو دلمانځه مسائل	پښتو
۵۲: مسائل نماز تراویح	فارسی
۵۳: دجنازې دلمانځه مسائل	پښتو
۵٤: مسائل نماز جنازه	فارسی
۵۵: دعشر مسائل	پښتو
۵٦: مسائل عُشر	فارسی
۵۷: دمضاربت مسائل	پښتو
۵۸: مسائل مضاربت	فارسی
۵۹: دقرض مسائل	پښتو
٦۰: مسائل قرض	فارسی
٦۱: دروژې مفسدات او مکروهات	پښتو
٦۲: مفسدات و مکروهات روزه	فارسی
٦۳: دغسل مسائل	پښتو
٦٤: دحج مسائل	پښتو
٦۵: دزکوٰة مسائل	پښتو
٦٦: داودس مسائل	پښتو
٦۷: دقربانۍ مسائل	پښتو
٦۸: دصدقه فطر مسائل	پښتو
٦۹: د جائز او ناجائز خرید او فروخت مسائل	پښتو
۷۰: مسائل خرید و فروخت جائز و ناجائز	فارسی
۷۱: مسائل غسل	فارسی
۷۲: مسائل حج	فارسی
۷۳: مسائل زکوٰة	فارسی
۷٤: مسائل وضوء	فارسی
۷۵: مسائل قربانی	فارسی
۷٦: مسائل صدقه فطر	فارسی
۷۷: د [illegible] مسائل	پښتو
۷۸: مسائل [illegible]	فارسی
۷۹: [illegible] مسائل	پښتو
۸۰: مسائل [illegible]	فارسی
۸۱: [illegible] مسائل	پښتو
۸۲: مسائل [illegible]	فارسی
۸۳: [illegible] مسائل	پښتو
۸٤: مسائل مسبوق	فارسی
۸۵: [illegible]	پښتو
۸٦: [illegible] نماز	فارسی
۸۷: [illegible] مسائل	پښتو
۸۸: مسائل کفاره قسم	فارسی
۸۹: دتیمم مسائل	پښتو
۹۰: مسائل تیمم	فارسی
۹۱ داقیمو مسائل	پښتو
۹۲ مسائل اقیم	فارسی
۹۳ دتمباکو داستعمال مسائل	پښتو
۹٤ مسائل استعمال تمباکو	فارسی
۹۵ دخوراک او څښاک مسائل	پښتو
۹٦ مسائل خوردن و نوشیدن	فارسی
۹۷ دسلام اچولو مسائل	پښتو
۹۸ مسائل سلام دادن	فارسی
۹۹ دحلالولو مسائل	پښتو
۱۰۰ مسائل ذبح کردن	فارسی

اشراق
091-2580106
0972-5943566

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library